

سه عنصر اساسی ریسک

© April 2014, Crispin ("Kik") Piney, B.Sc., PgMP

kik@project-benefits.com

همه استانداردهای مدیریت ریسک بر این موضوع توافق دارند که هدف مدیریت ریسک افزایش شانس دستیابی به اهداف است. گرچه هر کدام تعریف متفاوتی از ریسک می دهند: ایزو 31000:2000 آن را "تاثیر عدم قطعیت بر اهداف" می نامد، راهنمای PMBOK سازمان مدیریت پروژه (PMI) آن را "رویداد یا شرایط غیرقطعی ای که اگر روی دهد، تاثیر مثبت یا منفی بر اهداف خواهد داشت" و تعریف ترجیحی دکتر ریسک "عدم قطعیتی که اهمیت دارد" می باشد. همه این توصیفات درست اند ولی تا اندازه ای. این موضوع اهمیت دارد چرا که تا زمانی که ندانیم دنبال چه هستیم نمی توانیم به بهترین شکل ممکن مدیریتش نماییم:

- اگر تعریف ایزو را استفاده نماییم، نخست فرمان روی تاثیر متمرکز خواهد شد.
  - اگر PMI را دنبال نماییم، از رویداد بالقوه شروع خواهیم نمود.
  - با تعریف دکتر ریسک، از عدم قطعیت آغاز می کنیم.
- همه اینها، تاثیر، رویداد و عدم قطعیت از اجزای ریسک اند، ولی، به تنهایی ریسک نیستند. حتا دوتا دوتا هم تصویر کاملی ارائه نخواهند کرد:
- تاثیر به اضافه رویداد، مشکل (Issue) است.
  - رویداد به اضافه عدم قطعیت، پیش بینی است.
  - عدم قطعیت به اضافه تاثیر، نگرانی است.

تنها زمانی که هر سه آنها را کنار هم می گذارید می تواند آنچه را ریسک از آن ساخته شده ببینید و این اطلاعات را برای تصمیم گیری در این باره که چه کاری باید انجام دهید به کار می برید. البته، در این صورت تعریف بلندتری مورد نیاز است و هدف افزایش موفقیت ارزش این تلاش را دارد. اما "موفقیت" چیست؟ آن بیشتر از "برآورده سازی اهداف" است؛ آن باید "رعایت محدودیت های پروژه" به منظور در محدوده بودن نتیجه نهایی را نیز شامل شود. با این شفاف سازی، تعریف کامل تر این است که "ریسک شامل سه بخش است: یک **موقعیت عدم قطعی**، **احتمال وقوع** موقعیت و **تاثیری** (مثبت یا منفی) که رویداد بر موفقیت پروژه دارد".

تعریف سه بخشی ما را در فرآیند سه مرحله ای مدیریت ریسک کمک می کند:

- در شناسایی ریسک، توصیف ساختمان ریسک ("فرازبان ریسک") به شکل: "به دلیل <یک یا چند دلیل>، <موقعیت عدم قطعی> ممکن است روی دهد، که منجر به <یک یا چند تاثیر> می شود" را حمایت می کند.
- در ارزیابی ریسک، دانش تاثیرات بالقوه به شما اجازه ارزیابی احتمال را می دهد؛ تاعی تاثیرات پایه ای برای کمی سازی تاثیر فراهم می نماید.
- در برنامه ریزی پاسخ به ریسک، بخش های گوناگون تعریف رویکردهای پاسخ گوناگونی پیشنهاد می کنند:

- برای اجتناب از خطر، درک موقعیت ممکن است به شما این اجازه را بدهد که وقوعش را متوقف سازید یا خودتان را در برابر تازاتش محافظت نمایید؛

- درک موقعیت همچنین می تواند ما را در تسخیر فرصت ها یاری نماید؛

- در انتقال یا تسهیم ریسک، به دنبال شریکی می گردیم که برای مهار تاثیرات بهتر از ما تجهیز شده باشد؛

- در کاهش خطر یا افزایش فرصت، روی تاثیر و یا احتمال وقوع تمرکز می کنیم؛

- در پذیرش ریسک، هر برنامه احتیاطی ای باید تاثیر را نهار کند.

با در نظر گرفتن این سه بخش در تعریف ریسک (عدم قطعیت، رویداد و تاثیر) به هر کسی که در نقش دارد برای به حساب آوردن این سه جنبه مهم ریسک و واکنش نشان دادن روی آنها جهت افزایش شانس موفقیت، کمک می شود.